

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί της πρότασης κανονισμού της Επιτροπής για την αναφορά περιστατικών στην πολιτική αεροπορία και την κατάργηση της οδηγίας 2003/42/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1321/2007 της Επιτροπής, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1330/2007 της Επιτροπής και του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 996/2010

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά μέσω του δικτυακού τόπου του ΕΕΠΔ στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>)

(2013/C 358/11)

1. Εισαγωγή

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 18 Δεκεμβρίου 2012, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού για την αναφορά περιστατικών στην πολιτική αεροπορία και την κατάργηση της οδηγίας 2003/42/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1321/2007 της Επιτροπής, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1330/2007 της Επιτροπής και του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 996/2010 (στο εξής, η «πρόταση») ⁽¹⁾. Η πρόταση διαβιβάστηκε στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση στις 8 Ιανουαρίου 2013.

2. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του καθώς και για το γεγονός ότι στο προσέτιμο της πρότασης περιέχεται παραπομπή στην παρούσα γνωμοδότηση. Πριν από την έκδοση της πρότασης, ο ΕΕΠΔ είχε την ευκαιρία να παράσχει άτυπα σχόλια στην Επιτροπή.

1.2. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής της πρότασης

3. Οι τρεις πράξεις οι οποίες πρόκειται να καταργηθούν με την πρόταση οργανώνουν την αναφορά περιστατικών με τον ακόλουθο τρόπο: η οδηγία 2003/42/ΕΚ ⁽²⁾ υποχρεώνει κάθε κράτος μέλος να θεσπίσει ένα σύστημα υποχρεωτικής αναφοράς περιστατικών (στο εξής, το «ΣΥΑΠ»). Βάσει της συγκεκριμένης νομοθεσίας, οι εργαζόμενοι στην πολιτική αεροπορία υποχρεούνται να αναφέρουν περιστατικά ⁽³⁾ τα οποία σημειώνονται στην καθημερινή εργασία τους μέσω του συστήματος που θεσπίζει ο οργανισμός τους ⁽⁴⁾. Επιπλέον, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συλλέγουν, να αποθηκεύουν, να προστατεύουν και να διαδίδουν μεταξύ τους πληροφορίες σχετικά με περιστατικά. Δύο κανόνες εφαρμογής συμπληρώνουν τη συγκεκριμένη νομοθεσία: ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1321/2007 της Επιτροπής ⁽⁵⁾, ο οποίος θεσπίζει ένα ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο, στο οποίο συγκεντρώνονται όλα τα περιστατικά πολιτικής αεροπορίας που συλλέγουν τα κράτη μέλη, και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1330/2007 της Επιτροπής ⁽⁶⁾, ο οποίος θεσπίζει κανόνες για τη διάδοση των πληροφοριών που περιέχονται στο κεντρικό αποθετήριο.

4. Η πρόταση αξιοποιεί την οδηγία 2003/42/ΕΚ με σκοπό τη βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων αναφοράς περιστατικών στην πολιτική αεροπορία τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Προτείνει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες αλλαγές:

- διασφαλίζει την αναφορά όλων των σχετικών περιστατικών καθώς και την πληρότητα και την υψηλή ποιότητα των δεδομένων που αναφέρονται και αποθηκεύονται
- προσδίδει ένα σύστημα ειδηλοτικής αναφοράς στο σύστημα υποχρεωτικής αναφοράς
- απαιτεί όχι μόνον από τα κράτη μέλη αλλά και από οργανισμούς να αναφέρουν περιστατικά και να οργανώσουν τη διαβίβαση των αναφορών στο ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο
- ενθαρρύνει την αναφορά μέσω της εναρμονισμένης προστασίας κατά της τιμωρίας από ανωτέρους ή της ποινικής δίωξης των προσώπων που αναφέρουν περιστατικά

⁽¹⁾ COM(2012) 776 final.

⁽²⁾ Οδηγία 2003/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2003, για την αναφορά περιστατικών στην πολιτική αεροπορία (ΕΕ L 167 της 4.7.2003, σ. 23).

⁽³⁾ Ως περιστατικό νοείται κάθε γεγονός σημαντικό στο πλαίσιο της ασφάλειας της πολιτικής αεροπορίας συμπεριλαμβανομένων συμβάντων, ατυχημάτων και σοβαρών περιστατικών (βλ. άρθρο 2 παράγραφος 8 της πρότασης).

⁽⁴⁾ Ως «οργανισμός» ορίζεται στην πρόταση «κάθε οργανισμός που παρέχει προϊόντα ή/και υπηρεσίες αεροπορίας και περιλαμβάνει κυρίως τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης αεροσκαφών, εγκεκριμένους φορείς συντήρησης, οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό τύπου ή/και την κατασκευή αεροσκαφών, φορείς παροχής υπηρεσιών αεροναυτιλίας και πιστοποιημένα αεροδρόμια» (βλ. άρθρο 2 παράγραφος 9 της πρότασης).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1321/2007 της Επιτροπής, της 12 Νοεμβρίου 2007, σχετικά με τον καθορισμό κανόνων για την καταχώριση σε κεντρικό αποθετήριο πληροφοριών σχετικών με περιστατικά στην πολιτική αεροπορία (ΕΕ L 294 της 13.11.2007, σ. 3).

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1330/2007 της Επιτροπής, της 24ης Σεπτεμβρίου 2007, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής για τη διάδοση στα ενδιαφερόμενα μέρη πληροφοριών σχετικών με περιστατικά της πολιτικής αεροπορίας (ΕΕ L 295 της 14.11.2007, σ. 7).

— διασφαλίζει κατάλληλη πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχονται στο ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο.

1.3. Στόχος της γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ

5. Όπως προκύπτει από την πρόταση, τα περιστατικά θα αναφέρονται από τους εργαζομένους στους οργανισμούς τους, οι οποίοι με τη σειρά τους θα τα αποθηκεύουν σε βάση δεδομένων και θα τα αναφέρουν στις καθορισμένες εθνικές αρμόδιες αρχές ή στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA). Οι εν λόγω αρχές, μαζί με τον EASA και την Επιτροπή, θα διαβιβάζουν τις πληροφορίες σχετικά με τα περιστατικά πολιτικής αεροπορίας στο ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο, το οποίο διαχειρίζεται η Επιτροπή. Επιπλέον, η Επιτροπή θα επεξεργάζεται δεδομένα τα οποία αφορούν ενδιαφερομένους που ζητούν πρόσβαση σε πληροφορίες αποθηκευμένες στο ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο.

6. Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει το γεγονός ότι σκοπός της πρότασης δεν είναι η ρύθμιση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ωστόσο, οι πληροφορίες που αποθηκεύονται, αναφέρονται και διαβιβάζονται ενδέχεται να αφορούν φυσικά πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, όπως τους αναφέροντες, τρίτους οι οποίοι εμπλέκονται στο αναφερόμενο περιστατικό και ενδιαφερόμενους που ζητούν πρόσβαση⁽¹⁾. Οι αναφερόμενες πληροφορίες ενδέχεται να μην αφορούν μόνον τεχνικά προβλήματα αλλά και, για παράδειγμα, βίαιους επιβάτες, ανικανότητα πληρώματος ή συμβάντα υγείας⁽²⁾.

7. Επομένως, στην παρούσα γνωμοδότηση θα αναλυθούν τα στοιχεία της πρότασης τα οποία αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η γνωμοδότηση αξιοποιεί προηγούμενη γνωμοδότηση⁽³⁾ του ΕΕΠΔ σχετικά με έναν από τους κανονισμούς που καταργεί η πρόταση⁽⁴⁾.

4. Συμπεράσματα

46. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για την προσοχή που αποδίδεται στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως μέσω της δέσμευσης «αφαίρεσης στοιχείων ταυτότητας» από μεγάλο μέρος των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της αναφοράς περιστατικών. Ωστόσο, υπενθυμίζει ότι τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία παραμένουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και, επομένως, εκφράζει την ικανοποίησή του για τις παραπομπές στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων. Οι προβλεπόμενες ρυθμίσεις ισοδυναμούν στην καλύτερη περίπτωση με μερική ανωνυμοποίηση.

47. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να αποσαφηνιστεί το πεδίο εφαρμογής της «αφαίρεσης στοιχείων ταυτότητας». Ειδικότερα, προτείνει τις ακόλουθες βελτιώσεις στο κείμενο:

- στο προοίμιο, να αποσαφηνιστεί ότι η αφαίρεση στοιχείων ταυτότητας κατά την έννοια της πρότασης είναι σχετική και δεν ισοδυναμεί με πλήρη ανωνυμοποίηση. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ως άνω συστάσεις, στο προοίμιο πρέπει να διευκρινίζεται επίσης ότι μέτρα αφαίρεσης στοιχείων ταυτότητας και πλήρους ανωνυμοποίησης θα εφαρμόζονται σε διαφορετικά πλαίσια
- στο άρθρο 16: να προσδιοριστεί ότι τα δεδομένα τα οποία είναι διαθέσιμα σε ανεξάρτητους χειριστές πρέπει επίσης να μην φέρουν στοιχεία ταυτότητας ή να διαγράφονται όσο το δυνατόν συντομότερα, εκτός εάν η αναγκαιότητα αποθήκευσης των δεδομένων δικαιολογείται, π.χ., για λόγους συμμόρφωσης προς άλλες έννομες υποχρεώσεις των οργανισμών
- για την αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής της αφαίρεσης στοιχείων ταυτότητας, ο ΕΕΠΔ συνιστά να αντικατασταθεί στο άρθρο 16 παράγραφος 1 και 2 η έκφραση «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» με την έκφραση «προσωπικά στοιχεία» και να προστεθεί αναφορά στη δυνατότητα εξακρίβωσης της ταυτότητας μέσω τεχνικών στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1
- το άρθρο 5 παράγραφος 6 επιτρέπει στα κράτη μέλη και σε οργανισμούς να θεσπίζουν πρόσθετα συστήματα αναφοράς. Πρέπει να προσδιοριστεί ότι τα στοιχεία ταυτότητας πρέπει να αφαιρούνται επίσης από αυτές τις πληροφορίες. Επομένως, ο ΕΕΠΔ συνιστά να αποσαφηνιστεί στο άρθρο 16 παράγραφος 2 ότι πρέπει να αφαιρούνται τα στοιχεία ταυτότητας και από τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία περιέχονται στα συστήματα συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών ασφαλείας που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 6

⁽¹⁾ Βλ. ειδικότερα για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ενότητα 3.1.

⁽²⁾ Βλ. παράρτημα I της πρότασης «Κατάλογος συμβάντων που πρέπει να αναφέρονται στο πλαίσιο του συστήματος υποχρεωτικής αναφοράς περιστατικών».

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ αναφορικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διερεύνηση και την πρόληψη αεροπορικών ατυχημάτων και συμβάντων (ΕΕ C 132 της 21.5.2010, σ. 1).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 996/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τη διερεύνηση και την πρόληψη ατυχημάτων και συμβάντων στην πολιτική αεροπορία και την κατάργηση της οδηγίας 94/56/ΕΚ. Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ (ΕΕ L 295 της 12.11.2010, σ. 35).

- στο άρθρο 13 παράγραφος 10: να προσδιοριστεί ότι οι πληροφορίες πρέπει να ανωνυμοποιούνται ⁽¹⁾ πριν από τη δημοσίευσή τους
- στο άρθρο 11 παράγραφος 4: να προσδιοριστεί ότι οι πληροφορίες οι οποίες διατίθενται στους ενδιαφερομένους που απαριθμούνται στο παράρτημα III και δεν σχετίζονται με τον εξοπλισμό, τις λειτουργίες ή το πεδίο δραστηριότητας του ενδιαφερομένου δεν πρέπει απλώς να παρέχονται μόνον σε συγκεντρωτική ή μη ταυτοποιήσιμη μορφή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 4, αλλά να ανωνυμοποιούνται πλήρως.

48. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να προσδιοριστεί στην πρόταση ποιος θα είναι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας κάθε βάσης δεδομένων. Συνιστά επίσης να καθοριστούν στα παραρτήματα I και II, στο άρθρο 5 παράγραφος 6, όλες οι κατηγορίες δεδομένων που πρόκειται να υποβληθούν σε επεξεργασία, και να αποσαφηνιστούν αντίστοιχα το άρθρο 7 παράγραφος 1 και το άρθρο 11 παράγραφος 1. Εάν δεν είναι εφικτό να προσδιοριστούν όλα τα περιστατικά και τα πεδία δεδομένων τα οποία πρόκειται να υποβληθούν σε επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1, το άρθρο 5 παράγραφος 3, το άρθρο 5 παράγραφος 6 και το άρθρο 11 παράγραφος 1, τα εν λόγω άρθρα πρέπει να ορίζουν τουλάχιστον ότι οι πρόσθετες πληροφορίες οι οποίες δεν απαιτούνται από την πρόταση δεν πρέπει να περιέχουν ειδικές κατηγορίες δεδομένων, όπως ορίζονται στο άρθρο 8 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στο άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 («ευαίσθητα δεδομένα»).

49. Ο ΕΕΠΔ συνιστά επίσης να προσδιοριστούν τα χρονικά διαστήματα για τα οποία θα αποθηκεύονται τα δεδομένα στις βάσεις δεδομένων, τα δικαιώματα των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα καθώς και τα μέτρα ασφάλειας τα οποία πρόκειται να εφαρμοστούν.

50. Σε περίπτωση διαβιβάσεων σε οργανισμούς τρίτων χωρών ή διεθνείς οργανισμούς, αυτοί πρέπει να δεσμεύονται ότι θα τηρούν κατάλληλες εγγυήσεις, οι οποίες θα προβλέπονται σε δεσμευτική πράξη. Οι εν λόγω εγγυήσεις μπορούν να βασίζονται στις αρχές προστασίας των δεδομένων οι οποίες περιέχονται στις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες για τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες, τις οποίες ενέκρινε η Επιτροπή και μπορούν να περιληφθούν στο παράρτημα της πρότασης.

51. Όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων ενδιαφερομένων που ζητούν πρόσβαση στο ευρωπαϊκό κεντρικό αποθετήριο, ο ΕΕΠΔ συνιστά να προσδιοριστούν στην πρόταση τα μέτρα προστασίας των δεδομένων τα οποία θα εφαρμόζονται στην επεξεργασία των δεδομένων που αφορούν τρίτους (π.χ. για πόσο διάστημα θα αποθηκεύονται τα δεδομένα μετά την παροχή ή την άρνηση παροχής πρόσβασης και ποιος έχει πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα). Επιπλέον, το έντυπο που περιέχεται στο παράρτημα IV πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από τη δήλωση σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες ⁽²⁾, δήλωση για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου.

52. Τέλος, η αναγκαιότητα επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφοι 2 έως 4 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στο άρθρο 10 παράγραφοι 2 έως 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 πρέπει να αιτιολογείται στο προοίμιο. Ο ΕΕΠΔ συνιστά επίσης τη θέσπιση πρόσθετων εγγυήσεων όσον αφορά την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων, όπως αυστηρότερα μέτρα ασφάλειας, την απαγόρευση γνωστοποίησης των σχετικών κατηγοριών δεδομένων σε τρίτους οι οποίοι δεν υπάγονται στη νομοθεσία της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων, και τον περιορισμό της γνωστοποίησής τους σε άλλους ενδιαφερομένους. Επιπλέον, η επεξεργασία των συγκεκριμένων κατηγοριών δεδομένων μπορεί να υπόκειται σε προηγούμενο έλεγχο από εθνικές αρχές προστασίας των δεδομένων της ΕΕ και από τον ΕΕΠΔ.

Βρυξέλλες, 10 Απριλίου 2013.

Giovanni BUTTARELLI

Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

⁽¹⁾ Δηλαδή να διασφαλίζεται ότι η ταυτότητα των φυσικών προσώπων δεν μπορεί να εξακριβωθεί, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα μέσα τα οποία είναι εύλογα πιθανό να χρησιμοποιηθούν είτε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.

⁽²⁾ Σημείο 7 του παραρτήματος IV.